

EVOLUȚIA ENDEMIEI TUBERCULOASE LA STUDENȚII UNIVERSITĂȚII DIN CLUJ ÎN ULTIMII 35 DE ANI (1926—1960 INCLUSIV)

L. Daniello, E. Gelepu, I. Suciu, M. Sîrbu

În 1960 s-au împlinit 35 de ani de cînd s-a început la Cluj acțiunea organizată de combatere a tuberculozei în mediul studentesc, și cu acest prilej am socotit util să aruncăm o privire retrospectivă asupra începuturilor acestei lupte și să urmărim evoluția pe care a urmat-o curba endemiei tuberculoase printre membrii acestei colectivități din 1926 și pînă în prezent (I. V. 1960).

Scurt istoric.

Asistența medicală acordată studenților universității din Cluj a început în 1919, odată cu înființarea ei, dar pînă în 1926, activitatea depusă în acest scop s-a desfășurat neorganizat, limitîndu-se la acordarea de consultații gratuite studenților care se prezentau benevol la serviciile unor clinici de specialitate.

În urma unor sondaje întreprinse în anul 1925 de către L. Daniello, la inițiativa lui I. Hațieganu, a fost găsită o proporție alarmantă de tuberculoze desculte printre studenții (3,20%), și ca urmare, într-o publicație în care se atrăgea atenția asupra acestei situații, s-au propus măsuri de organizare a combaterii tuberculozei în această colectivitate, recomandându-se printre altele înființarea unui dispensar studențesc pe lângă fiecare universitate și a unui sanatoriu interuniversitar în care să fie spitalizați toți studenții tuberculoși din țară.

Dintre aceste propuneri s-a realizat doar prima, astfel că, în 1926 la stăruința lui I. Hațieganu și cu sprijinul material al Ministerului Sănătății a luat înțta primul dispensar studențesc din țară și unul din primele de acest fel din Europa. În primul an, dispensarul a funcționat numai cu o secție de medicină generală și tuberculoză. Începând din anul școlar 1929/30 i s-a adăugat o secție dermato-venereică: aceasta a funcționat într-un local separat aparținând clinicii dermato-venereice. Studenții care prezentau afecțiuni pentru care erau necesare investigații speciale, erau îndrumați prin dispensar către serviciile clinicilor de specialitate, care în baza unei convenții stabilite între ele și conducerea dispensarului, executau examinările cerute sau îi internau pentru observație și tratament. Din armamentul antituberculos mai făcea parte și un preventoriu studențesc înființat la Colibița în raionul Năsăud, mutat mai târziu între 1940—1944 la Păltiniș lângă Sibiu, întreținut în mare parte din subvențiile acordate de universitate. Acționând în acest fel, dispensarul studențesc din Cluj, îndeplinea de fapt rolul unei policlinici.

În cei 35 ani care s-au scurs, dispensarul studențesc nu s-a limitat numai la acordarea unei asistențe medicale, ci s-a preocupat în permanență de valorificarea științifică a materialului legat de prestarea ei, ilustrată în publicații și comunicări, a căror listă o anexăm la sfârșitul lucrării de față.

Deși asistența antituberculoasă era întregită printr-o activitate profilactică, nu se putea vorbi totuși de o eficiență a măsurilor de combatere a tuberculozei atita vreme cât examinarea clinico-radiologică era benevolă și nu cuprindea totalitatea masei studențești. (Între anii 1926—1929, numărul studenților examinați, prezentați benevol, reprezenta abia 13% din numărul total al celor înscriși în universitate).

În 1929, la câteva luni după ce *Kattendiedt* obține la universitatea din München — fără cunoștința noastră — introducerea obligatorie a examenului radioscopic la studenții noi înscriși în universitate, se aplică și la Cluj această măsură datorită insistenței noastre, la început numai pentru candidații la admiterea în facultățile de medicină, și litere, iar mai târziu în 1934 pentru candidații tuturor facultăților.

Deși prin aplicarea acestei măsuri se făcea un triaj riguros studenților admiși în facultate, îmbolnăvirile survenite în decursul școlarității nu puteau fi totuși surprinse decât ocazional în momentul când cei bolnavi se prezentau să fie consultați la dispensar.

Începând cu anul 1948 se introduce la Cluj examinarea studenților prin RMF, controlul radiologic având un caracter aproape obligator.

În anul 1949, dispensarul studențesc care era deservit prin contribuția benevolă a medicilor Clinicii fiziologice, se desființează și organizarea combaterii tuberculozei în acest mediu revine unei secții a policlinicii studențești, care ia naștere pe baze organizatorice noi.

Din acest an începe examinarea radiomicrofotografică organizată a tuturor studenților, care în 1954 devine obligatorie, practicându-se din anul următor de două ori pe an (toamna și primăvara). Începând cu anul școlar 1957—1958, rezultatul examenului R.M.F. condiționează nu numai admiterea în universitate, dar și continuarea sau întreruperea parțială a studiilor universitare la studenții din anii superiori de școlaritate.

La aceste măsuri, se adaugă din anul școlar 1958/59 obligativitatea testării cu tuberculină a tuturor studenților din anul I. admiși în universități după controlul clinico-radiologic.

Evoluția endemiei.

Calculând pe intervale de timp de cîte 5 ani procentul formelor active de tuberculoză depistate, putem observa două etape distincte în evoluția pe care a urmat-o frecvența îmbolnăvirilor exprimată de acest procent în decursul celor 35

ani Aceste două etape se caracterizează printr-o scădere substanțială și progresivă a frecvenței cazurilor noi cu excepția perioadei 1941—1945 care desparte aceste două etape și în care se constată o creștere impresionantă a procentului de tuberculoze active nou depistate.

În tabelul care urmează, redăm situația morbidității, urmărite din 1926 pînă în 1956 inclusiv (tabelul nr. 1).

Tabelul Nr. 1.

Evoluția morbidității tuberculoase la studenți, între 1926—1960 inclusiv, urmărită pe intervale de cite 5 ani

Anii	Examinări		Depistați cazuri noi				Total	
	Nr.	%	Forme active		Forme stab		Nr.	%
			Nr.	%	Nr.	%		
1926—30	2175	13,8	112	5,14	67	3,08	179	8,23
1931—35	2542	12,8	68	2,60	96	3,7	164	6,45
1936—40	2713	18,4	32	1,19	144	5,3	176	6,48
1941—45	5431	—	327	6,02	434	7,99	761	14,00
1946—50	18743	70	271	1,45	598	2,70	869	4,63
1951—55	37337	78,2	233	0,62	217	0,58	450	1,23
1956—60	57957	88,4	200	0,34	72	0,12	272	0,46
Total	126898		1243	0,98	1628	1,28	2671	2,26

Se poate observa că în perioada 1926—1930 cînd abia se schițau măsurile de profilaxie, procentul formelor active de tuberculoză descoperite printre studenții care se prezentau benevol la consultațiile dispensarului, a fost foarte ridicat (5,14%) și e de presupus că el a fost în realitate mult mai mare, dacă înținem seama de faptul că din totalul studenților înscriși la Universitate n-au fost examinați decît 13,8%.

Introducerea obligativității examenului pulmonar la admiterea în universitate, la început (1929) numai pentru candidații facultăților de medicină și litere, iar mai tîrziu (1934) pentru candidații tuturor facultăților, a făcut ca procentul celor îmbolnăviți să scadă în perioada următoare (1931—1935) la jumătate (2,60%), masa studentescă fiind examinată în această perioadă în aceeași proporție redusă (12,8%).

Selecția practică la admiterea în universitate și în consecință frînarea posibilităților de contaminare a celor sănătoși de către cei bolnavi, își dovedește eficiența în perioada 1936—1940 cînd, deși la consultațiile dispensarului se prezintă un număr mai mare de studenți, procentul noilor cazuri de tuberculoză activă, descoperite, scade la mai mult de jumătate față de perioada anterioară (1,19%).

Anii războiului care aduce interpenetrația unor mari mase de populație (refugiu, concentrări de trupe etc.), scăderea standardului igienic prin promiscuitatea inevitabilă care rezultă din aglomerația populației și a contactului mai intim cu bolnavii, carența alimentară, surmenajul, traumatismele psihice, circulația dintr-un loc într-altul a tuberculoșilor avansați, care, din lipsă de pauri inundă țara, lasă urme grele în viața întregii populații. Aceste perturbații se simt cu acuitate și în mediul universitar și lor li se adaugă și alți factori proprii vieții studentești de atunci. Schimbarea mediului pentru studenții veniți de la țară și din orașe mici, lipsa de locuințe igienice, subalimentația cronică la care au fost supuși o mare parte din studenți în acea vreme, lipsa noțiunilor elementare de igienă etc.

În această perioadă (1941—45) frecvența sporită a tuberculozei (infecție și boală) semnalată în toate părțile populației, este oglindită și prin procentul cazurilor active-evolutive descoperite printre studenții, care urca impresionant la 6,02%, de aproape 6 ori mai mult decât în perioada precedentă.

Dacă acestora li s-ar adăuga și cazurile de tuberculoză minimă, dar totuși cu mici semne de activitate clinică, procentul acestor forme ar urca la 9,51%.

Sporirea frecvenței cazurilor de tuberculoză printre studenții, datorită războiului o semnaleză și *Nasta* și mai târziu *Bungețianu* la universitatea din București.

Începînd cu anul 1946 scăderea frecvenței îmbolnăvirilor întreruptă de perioada de război, se produce din nou, de data aceasta mult mai rapid și mai net.

Odată cu anul 1948 se introduce examinarea prin RMF și se reușește pentru prima dată ca în ultimii ani ai acestei perioade (1946—1950) să se examineze 70% din numărul total al studenților. Concomitent cu această măsură se acordă studenților ajutoare masive sub formă de bursă, cantine, locuri sportive în cămine, îmbrăcăminte, ajutoare de supraalimentație, locuri în preventorii etc. Numai în anul școlar 1950—51, aceste ajutoare au fost cu 700% mai mari decât în anul școlar 1945—1946.

Urmarea acestor măsuri a fost evidentă. Deși numărul celor examinați în această perioadă a fost de 3 ori și jumătate mai mare decât al celor consultați în cei 5 ani anteriori (18.743 față de 5.431), procentul cazurilor activ-evolutive a fost de 4 ori mai mic decât cel din perioada 1941—1945.

Îmbunătățirea condițiilor de viață a populației în general și a studenției în special, precum și aplicarea riguroasă a unor măsuri de profilaxie, între care amintim cu precădere examinarea obligatorie prin RMF a tuturor studenților, cu consecințele care decurg din rezultatele ei, au permis o scădere și mai pronunțată a indicelui de morbiditate. Astfel, între anii 1951—55, deși proporția examinațiilor a fost de 78,2% față de totalitatea studenților înscriși, procentul formelor active de tuberculoză a fost foarte mic.

Începînd din 1955 examinarea studenților s-a făcut de două ori pe an (toamna și primăvara), și, deși proporția studenților mobilizați pentru examinare crește de la an la an, cazurile depistate sînt tot mai reduse și au tendința de a scădea și mai mult. Astfel în ultima perioadă de 5 ani (1956—60) cu toate că s-a examinat 88,4% din totalul studenților înscriși, procentul formelor active a fost numai jumătatea mediei celor 5 ani anteriori.

În total, în decursul celor 35 ani, au fost examinați, radiosopic sau prin R.M.F., 126.898 studenți, descoperindu-se 1243 bolnavi cu forme activ-evolutive de tuberculoză, ceea ce reprezintă un procent mediu de 0,98%. Procentul mediu al tuturor formelor a fost de 2,2%.

Dată fiind lipsa unor studii similare întreprinse la studenții altor universități din țară sau străinătate, nu putem face o comparație strictă între morbiditatea tuberculoasă înregistrată la noi și cea din alte centre universitare.

Totuși din compararea datelor pe perioade de observație mai restrinse, rezultă că la Cluj, frecvența îmbolnăvirilor raportată la totalul examinațiilor, este mai scăzută față de alte centre. Astfel la București, *Bungețianu* găsește pe perioada 1947—1949 un procent de aproximativ 2,20% față de 1,4% citat la Cluj aproximativ în aceeași perioadă, deși cu cîțiva ani mai înainte, datorită condițiilor speciale pe care le întîmpinau studenții universității din Cluj mutați la Sibiu și universitatea însăși, frecvența îmbolnăvirilor față de studenții din București, era inversată. Urmărirea morbidității tuberculoase printre candidații la admitere în facultățile din Cluj, confirmă prin evoluția pe care a urmat-o curba ei, această presupunere.

În tabelul nr. 2 se arată care a fost proporția de îmbolnăviri pentru candidații în perioada dinainte, în timpul și după al doilea război, calculată pe intervale de cîte 5 ani.

Datele acestui tabel învederează că în perioada războiului frecvența tuberculozei printre candidați, este odată și jumătate mai mare decât cea din perioada premergătoare, care se afla — ca urmare a obligativității examenului medical la admitere — în scădere față de anii 1930—31, când procentul formelor activ-evolutive fusese de 2,33%.

Tabelul Nr. II.

Rezultatul examinărilor radiologice practicate candidaților la admiterea în universitate, calculat pe 5 ani

Anii	Examinați		Depistați Tbc. forme activ-evolutive	
	Nr.	%	Nr.	%
1934—38	3747	100	47	1,25
1941—45	6183	100	193	3,12
1955—59	24.158	100	117	0,48

În ultimii 5 ani media procentuală a acestor forme scade cu mai bine de 6 ori față de perioada războiului, ca urmare a ridicării continue a nivelului de trai al populației în general și faptului că regimul nostru a creat studențimii condiții de trai și de învățămînt extrem de favorabile. Această constatare demonstrează că morbiditatea tuberculoasă la studenți are în primul rînd cauze cu caracter general și numai în al doilea rînd se datorește unor factori proprii vieții studențești. Pentru a ne da seama în ce măsură specificul unei sau altei facultăți influențează, într-un fel sau altul, morbiditatea la studenții care le frecventează, am calculat procentul îmbolnăvirilor stabilit prin R.M.F. în ultimii 5 ani, pe institute de învățămînt superior. (Tabelul Nr. 3.)

Examinînd datele din tabel se observă că procentul cel mai ridicat îl întîlnim la Facultatea de agronomie, după care urmează Universitatea Babeș—Bolyai și Institutul pedagogic. Explicația se datorește într-o oarecare măsură faptului că exigența cu care sînt admiși studenții în aceste institute este mai puțin riguroasă decât în alte institute, de la care sînt excluși și cei care prezintă sechele mai importante (de ex. la medicină).

Cu toate acestea, nu credem că specificul institutului condiționează prea mult frecvența îmbolnăvirilor de la o facultate la alta, între ele existînd diferențe neînsemnate.

Tabelul Nr. III.

Repartizarea tuberculozelor depistate prin R.M.F. în ultimii 5 ani (1956—1960) pe institute de învățămînt superior

Institutul	Examinați	Tbc. active		Tbc. stabiliz.		Total Nr.
		Nr.	%	Nr.	%	
I. M. F.	15.099	14	0,09	5	—	19
Babeș—Bolyai	27.648	44	0,15	17	—	61
Politehnica	6.121	4	0,06	4	—	8
Conservator	1.157	1	0,03	—	—	1
Agronomie	3.736	7	0,18	1	—	8
Arte plastice	828	—	—	1	—	1
Teologie	838	1	0,11	—	—	1
Inst. Pedagogic	2.509	4	0,15	2	—	6
Total	57.957	75	0,12	30	—	105

Exigența cu care sînt triați candidații facultăților de medicină explică la rîndul ei, procentul scăzut de îmbolnăviri găsit printre studenții Institutului de medicină și farmacie (0,09%) procent care în statisticile din străinătate apare mai ridicat în comparație cu cel găsit la studenții altor facultăți, dar în general ceva mai scăzut decît cel calculat la studenții noștri (*Comes și colab.*). La 3842 studenți în medicină examinați din perioada 1942—1955 găsește 0,29% tuberculoză activă, *Montivedez, Vaucher și Oudet* la Universitatea din Strassburg pe o perioadă de 3 ani 1948—1950 la 9330 studenți în medicină 0,17%).

Un important aport la coborîrea continuă a curbei morbidității tuberculoase printre studenți l-a adus introducerea metodei RMF în urmărirea periodică a acestei colectivități. De la aplicarea metodei s-a constatat nu numai o reducere importantă a noilor îmbolnăviri, dar și o frecvență din ce în ce mai redusă a formelor avansate de fizie. Posibilitatea efectuării unui diagnostic precoce are repercusiuni nu numai asupra pronosticului bolii la individul depistat, ci prezintă o deosebită importanță din punct de vedere epidemiologic și pentru colectivitate. Urmărirea periodică a studenților prin RMF ne-a permis să „dispensarizăm” purtătorii unor leziuni minime și în cazul reactivării lor să-i putem surprinde în prima fază a bolii. Depistarea afecțiunii în stadiul ei asimptomatic a scurtat aproape la jumătate perioada de tratament spitalicesc sau ambulatoriu în comparație cu purtătorii unor leziuni identice ca formă și extensiune, dar depistați prin dispensar, în stadiul unor acuze subiective.

Din prezentarea materialului nostru rezultă ca o concluzie generală că morbiditatea tuberculoasă printre studenții din Cluj este în continuă scădere și că în ultimii ani, nivelul ei se apropie de cel existent în țările unde invazia tuberculozei este de dată mai veche și combaterea ei a început cu mult mai înainte decît în țara noastră.

Cu toate acestea este necesar, credem noi, să se continue extinderea măsurilor de profilaxie.

La toate acestea trebuie luate măsuri pentru asigurarea posibilității imediate de internare a cazurilor active. În această privință ar trebui reconsiderată propunerea noastră, datînd încă din 1925 și repetată în 1946, privind înființarea unui sanatoriu studențesc interuniversitar, cu posibilități de studiu individual pentru studenți, pentru a nu pierde contactul cu universitatea și a-și putea prepara examenele.

Socotim de asemenea util de a propune mărirea numărului de paturi — insuficient în momentul actual — în preventoriul de postcură din Cluj, recomandînd înființarea unor astfel de preventorii, și în centrele universitare în care nu există încă

Numai mergînd pe linia unei astfel de profilaxii riguroase, se va ajunge ca tuberculoza să nu mai constituie o problema în universitate.

Sosit la redacție: 22 iulie 1960.

Bibliografie

1. I. HAȚIEGANU, L. DANIELLO: Pericolul tuberculozei în Universitate. Rev. St. Medicale București, 1925; 2. L. DANIELLO: Tuberculoza în Universitate și combaterea ei. Congr. Național de Tuberculoză București, 1931, p. 68—80. Tip. Cultura București;
3. L. DANIELLO, N. BUMBĂCESCU, D. TUDORANU: Igiena Universitară la Cluj. — Sibiu, 1942, p. 54. Tip. Cartea Romînească Cluj—Sibiu; 4. L. DANIELLO: Igiena vieții studențești, Sibiu, 1942; 5. L. DANIELLO, N. BUMBĂCESCU: Cercetări privitoare la sănătatea fizică a studenților anului I. de la Universitatea din Cluj întreprinse în cursul anilor școari 1936—37 și 1937—38. Tip. Cartea Romînească din Cluj la Sibiu, 1940;

6. L. DANIELLO, N. BUMBACESCU: Sporirea considerabilă a morbidității tuberculoase printre studenții Universității din Cluj, în anii de război, Ardealul Medical, 1946, No. 7—8, p. 340—343; 7. L. DANIELLO, N. BUMBACESCU, C. ANASTASATU: Noi considerațiuni în legătură cu morbiditatea tuberculoasă printre studenții Universității din Cluj, Ardealul Medical 1948, p. 411, Soc. St. Med. III. 1948; 8. L. DANIELLO, C. ANASTASATU, I. NICULESCU, M. SIRBU: Morbiditatea tuberculoasă în mediul universitar din Cluj, în ultimii trei ani de zile (1948—1951). Soc. St. Med. Cluj, febr. 1952; 9. L. DANIELLO, E. GELEPU: Contribuția metodei radiomicrofotografice la stabilirea morbidității tbc. printre studenții din Cluj Soc. St. Med. decembrie 1953; 10. L. DANIELLO, C. ANASTASATU, E. GELEPU: Evoluția morbidității tuberculoase în mediul studentesc din Cluj pe ultimii 5 ani. Ses. științifică a Inst. de ftiz. București, febr. 1955; 11. L. DANIELLO, E. GELEPU: Date noi în legătură cu endemia tuberculoasă printre studenții din Cluj, idem, febr. 1956; 12. E. GELEPU, N. CULCIȚCHI, M. TOMOSOIU: Dispensarizarea prin R.M.F. la studenți și elevi. Soc. St. Med. secț. ftiz. Cluj. Febr. 1957.

ДАнные К ВОПРОСУ ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ ТУБЕРКУЛЕЗОМ СРЕДИ СТУДЕНТОВ ГОР. КЛУЖА ЗА ПОСЛЕДНИЕ 35 ЛЕТ (1926—1960)

Даниелло И., Желепу Е., Сучу И., Сырбу М.

После краткого изложения истории клужского студенческого туберкулезного диспансера, авторы переходят к анализу туберкулезной эндемии среди студентов за последние 35 лет. Установлено, что за первые 5 лет существования туберкулезного диспансера заболеваемость туберкулезом были 5,14%. Эти соотношения имеют неуклонно снижающий характер, за исключением военных лет 1941—1942.

Так за последние 5 лет заболеваемость туберкулезом составляет всего 0,34%. Эта цифра ниже подобных показателей других университетских центров страны. Это улучшение показателей объясняется повышением жизненного уровня студентов, а также обязательной двухкратной диспансеризацией студентов за год (путем просвещения и с фотографированием) и просвещиванием всех поступающих в институты.

L'ÉVOLUTION DE L'ENDEMIE TUBERCULEUSE CHEZ LES ÉTUDIANTS DE L'UNIVERSITÉ DE CLUJ ENTRE 1926—1960

L. Daniello, E. Gelepu, I. Suci, M. Strbu

Après un court aperçu concernant l'assistance médicale accordée aux étudiants tuberculeux de l'université de Cluj, les auteurs font une analyse de l'endemie tuberculeuse de ces étudiants entre 1926—1960. Ils constatent que pendant les premiers cinq ans d'activité du dispensaire, la tuberculose active a été décelée: dans une proportion de 5,14% parmi les étudiants volontairement présentés. Cette proportion marque une amélioration lente mais ininterrompue, excepté la période de guerre de 1941—44; ces dernières cinq années elle a baissé à 0,34%, chiffre plus bas que celui qu'on signale dans les statistiques des autres centres universitaires roumains. Cette amélioration est due au relèvement très marqué du niveau de vie des étudiants et au fait que ceux-ci sont obligés d'être soumis deux fois chaque année à un examen de dépistage par microphotographie. De même: tous les jeunes gens qui s'inscrivent à l'université sont soumis à un examen médical.